

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale Parochorum, De Plerisque Functionibus, & Obligationibus, ad Parochias, Parochos & Parochianos attinentibus

Engel, Ludwig

Salisburgi

Sect. 1. De Jure Patronatus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40922

per Episcopos sæpè Laicis concessum fuit, jus autè conferendi beneficia dari Laicis, prorsus insolitum est, consequenter facillè præsumi non potest, sed potius, quòd via facti per intrusionem forsàn tempore grassantis hæresis, aut vacantis sedis Episcopalis ex bellorum injuria &c. occuparint.

3. Cæterùm *institutio* est nomen generalius & habet sub se institutionem in specie, quæ fit ad præsentationem patroni, & liberam collationem, quæ fit arbitrio Episcopi vel alterius ordinarij collatoris *Gloss. in d. c. 1. de R. I. in. 6.* ut ergò hic libellus deserviat in quotidianis occurrentijs & ipsis etiam sæcularibus, qui frequenter in parochijs & beneficijs jus patronatus obtinent, utilis evadat, fit

SECTIO I.

De Jure Patronatus

Quid sit Jus Patronatus, quis ejus effectus, & quotuplex?

SUMMARIA.

1. Definitio juris patronatus, & qui sint ejus effectus.
2. Patrono Ecclesie debetur honor præcedentia & presentatio.
3. Quid in Ecclesijs, in quibus per electionem assumitur Prælatus.
4. Onus & emolumentum Patroni in quibus consistant.
5. Divisiones juris patronatus.

6. Quid

6. *Quid sit jus patronatus Ecclesiasticum & laicale, & quomodo differant.*
7. *Jus patronatus laicale donatum Ecclesie sit Ecclesiasticum.*
8. *Patrono ignoranti non currit tempus ad presentandum.*
9. *Quid sit jus patronatus hereditarium, & familiare sive gentilium.*
10. *Quid activum & passivum.*
11. *Quid personale & reale.*
12. *Ex tribus causis jus patronatus acquiritur.*
13. *An dictae tres causae copulativè requirantur, inter DD. controversatur?*
14. *Per readificationem Ecclesiae collapsae etiam acquiritur jus patronatus.*
15. *In donatione juris patronatus, an & quando consensus Episcopi sit necessarius.*
16. *Jus patronatus spirituale est, per se vendi nequit, bene tamen accessorie.*
17. *An conductor vel debitor simul cum bonis acquirat jus patronatus.*
18. *Ad quem devolvatur jus patronatus, si bona patroni confiscentur.*
19. *Quibus modis jus patronatus amittatur.*
20. *An Episcopus jus patronatus extinctum possit de novo alicui laico donare?*
21. *Quinam dicantur Advocati Ecclesiae, & quomodo à patronis differant.*

JUS PATRONATUS describit Barb. *juris Ecclesiastici universi lib. 3. c. 12. n. 2.* quòd sit, Jus honorificum, onerosum, & utile alicui competens

petens in Ecclesia, quam de ordinarij consensu construxit, fundavit vel dotavit. Breviùs definit Hostiensis, quòd jus Patronatus sit potestas præsentandi Clericum ad beneficium vacans.

Porro effectus omnes juris patronatus duobus vulgatis versiculis comprehenduntur:

Patrono debetur honos, onus, emolumentum.

Præsentet, præsit, defendat, alatur egenus.

- 2 HONOR PATRONI consistit in duobus, videlicet in præcedentia & præsentatione: debetur enim patrono honor processionis, *c. nobis fuit 25. hoc tit.* quo nomine non tantùm in Litanij & similibus processionibus præcedentia intelligitur, sed etiam, quòd patronus in Ecclesiâ patronatâ præcedentiâ dignioris sedis, & loci prioritate in suscipienda Pace honorari debeat, *Barb. dict. loco. n. 225.* Ex præsentatione illum honorem habet Patronus, quòd beneficium Ecclesiasticum sine ipsius consensu & voluntate conferri validè non possit, sed si de facto collatum sit alteri quàm illi, quem Patronus præsentavit Episcopo, collatio annullari, & beneficiatus amoveri debeat. *c. ex insinuatione 14. h. tit. se ipsum tamen patronus, licèt Clericus sit, ad beneficium præsentare non potest: debet enim esse distinctio inter dantem & accipientem. nec convenit, ut aliquis se ingerat proprio motu Ecclesiasticæ prælationis officijs, poterit tamen supplicare Episcopo, ut sibi conferat beneficium, quia supplicando non dicitur aliquis ambitiosus,*

&

se ingerere Ecclesiasticis officijs, cum supplicatio respiciat gratiam, præsentatio autem justitiam. *Panor. & Barb. in d. c. 26. h. tit.* filios tamen suos vel alios consanguineos ex communiore sententia patronus præsentare non prohibetur, ne sint deterioris conditionis quam alij, quorum parentes nullum beneficium Ecclesiæ præstiterunt, & hoc ipsum jus patronatus, quod in favorem fundatoris, ejusque heredum introductum est, in eorundem odium retorquetur. Nec obest *c. consuluit hoc tit.* ubi prohibetur, ne patronus vel sibi ipsi reservet vel filio concedat beneficium, quia intelligitur non de præsentatione, sed de ipsa concessione sive usurpatione beneficij, quæ fit sine autoritate Episcopi, ut ex textu satis apparet. Item si plures sint patroni ejusdem beneficij, illi unum ex se ipsis nominare possunt, & nominatus licet non possit seipsum sive solus, sive cum alijs præsentare, potest tamen præsentationem aliorum acceptare & ipse pro ea vice omninò à præsentatione cessare. *Glossa in d. c. consuluit hoc tit.*

Circa Monasteria & Ecclesias collegiatas in quibus per electionem assumitur Prælati, illud singulare est, non posse fundatorem seu Patronum nominare aut eligere Prælatum (nisi Clericus sit, & in fundatione cum consensu Pontificis jus eligendi sibi expressè reservaverit, vel aliunde per consuetudinem aut præscriptionem acquisierit. *Glossa & Barb. n. 3. in C. nobis 25. h. tit.*) neque etiam ad electionem instituen-

MAN. PAROCH.

F

dam

dam sed primùm post factam electionem ejus
 assensum requirendum esse, prout in nostris par-
 tibus usitatum est, ut Imperatoris vel alterius
 Principis terræ post electionem perfectam con-
 sensus siue placet requiratur. *dicto c. nobis h. tit.*
 idque non tantùm procedit in casu, quo ab ini-
 tio Ecclesia collegiata vel conventualis fundata
 est, verùm etiam, si illa Ecclesia propriè patro-
 nata, in qua fundator hæctenùs potestatem præ-
 sentandi habuit, cum ipsius voluntate erigatur
 in Ecclesiam conventualem, ita ut hoc ipso Pa-
 tronus jus patronatus non aliter retineat, quàm
 quò ad alias præcedentias & consensum electio-
 ni jam factæ præstandum. Præterea iste con-
 sensus patroni & approbatio electionis juxta ve-
 riorem sententiam magis de honestate & in ob-
 sequium ac reverentiam patroni, & quasi in re-
 cognitionem foundationis, quàm de necessitate
 requiritur, ad eum principaliter effectum, ut si
 patronus rationabilem contradicendi causam
 habeat, eam proponere possit. De cætero au-
 tem, si nihil aliud obstat electioni, quò minus
 canonica censeretur, etiam invito patrono
 valida & per superiorem confirmanda erit: vi-
 detur enim inconueniens, ut confirmatio Præ-
 lati potius à voluntate patroni præsertim Laici,
 quàm ab electione Capituli vel judicio superio-
 ris dependeat, & frustra daretur libera electio
 Capitularibus, si res tota in arbitrio Patroni
 consisteret. *Panor. in c. sacrosancta de elect. n. 6.*
Barb. dicto loco n. 4.

ONUS incumbit Patrono, ut curam aliquam & inspectionem, non tamen jurisdictionem habeat, super rebus Ecclesiæ, item ut ad reparationem Ecclesiæ concurrat. *jux. Trid. s. 21. c. 7. Emolumentum*, ut egenus alatur, & census in fundatione sibi constitutos percipiat. de quo onere & emolumento dictum est superius *p. 1. c. 5. §. 1. n. 7.*

Dividitur jus Patronatus primò & principaliter in *Ecclesiasticum & Laicale*. secundò in *hereditarium & familiare*, sive *gentilitium*. tertio: in *activum & passivum*. quarto in *reale & personale*. sed cum istæ divisiones propter speciales effectus, quos habent, pleniorē indaginem desiderent, ideò de singulis agendum.

De singulis speciebus Juris Patronatus. De Jure Patronatus Ecclesiastico & Laicali.

JUS patronatus ECCLESIASTICUM dicitur, quod personæ Ecclesiasticæ nomine & ratione Ecclesiæ, Capituli vel Monasterij competit quamvis fortassis à Laico primitus originem habeat, qui deinde id Ecclesiæ concesserit, e contra *Laicale* dicitur, non tantum, quod Laico competit, sed etiam, quod à Clerico ex patrimonio & successione paterna vel alio titulo læulari obtinetur. *textus & Glossa in c. cum dilectus 28. §. nos igitur hoc tit.*
regulariter autem (excepto tempore ad præsentandum, ut infra dicemus) semper magis privilegia-

legiatum est jus patronatus Laicorum quàm Ecclesiasticum, ut Laici habeant remunerationem aliquam fundationum suarum, & ad eas faciendas tantò magis invitentur. Ecclesiastici verò, cum rarò jus patronatus habeant ex fundatione, sed frequentius ex privilegio, vel donatione, ideò tantum favorem non mereri videntur. Differt igitur in effectu jus patronatus Laicale ab Ecclesiastico primò, quòd patronus *Laicus* non tantum unum Clericum, sed plures simul aut successivè ad idem beneficium præsentare possit, non quidem *privativè*, scilicet revocando illum, quem primò præsentavit, sed *accumulativè* ut Episcopo relinquatur electio, quatenam ex istis pluribus præsentatis instituere velit, at verò patronus *Ecclesiasticus* unum tantum præsentare potest, qui, si fuerit idoneus, non attentà alia præsentatione instituendus erit. Imò nec eo casu quando patronus Ecclesiasticus indignum præsentavit ad beneficium, alium præsentare permittitur, sed potiùs libera beneficii collatio pro ea vice Episcopo relinquatur *c. inter dilectos ij de excessibus Prælatorum*. quod aliter se habet in patrono laico, qui uno indigno præsentato alium dignum per accumulationem præsentare potest, dummodo tempus præsentationis elapsum non sit. *Panor. & Barb. in dicto cap. 24.*

Quid autem si primus præsentatus per Laicum reverà fuerit dignus, & iniquè vel malitiosè per Episcopum rejectus, isque iniquitatem rejectionis coram superiore Episcopi per viam appel-

appellationis vel querelæ demonstraverit, interim verò secundo præsentatus de factò institutus sit, ane prior ille rejectus vel iste institutus beneficium habebit? Respondeo, hanc quæstionem esse decisam *in cap. quod autem 5. & cap. pastoralis 29. h. tit.* ubi Pontifices rescripserunt, meliorem esse possidentis conditionem, adeoq; de factò institutum in beneficio relinquendum, ita tamen, ut priori præsentato & per malitiam rejecto Episcopus aliã viã providere teneatur.

Secundò differt jus patronatus Ecclesiasticum & sæculare circa concursum, qui ad parochiales Ecclesias faciendus est, *jux. Trid. s. 24. de ref. c. 18.* de quo sect. seq. dicemus.

Tertia differentia est, quòd si summus Pontifex sive per jus commune, sive per Regulas Cancellariæ aut Concordata Germaniæ certa beneficia specialiter suæ collationi reservet, tales reservationes & aliæ quæcunque non intelligantur de beneficijs, quæ pertinent ad jus patronatus Laicorum, dummodò Laici illud jus habeant ex fundatione, dotatione aut constructione, & non ex privilegio vel præscriptione, quia Pontifex nunquam vult derogare juri patronatus Laicorum, ne à foundationibus absterreantur, & cum summus Pontifex id facere non soleat, Legatus ejus de latere facere non potest, ut sibi & suæ liberæ collationi reservet beneficia ad jus patronatus Laicorum spectantia. Secus autem est in jure patronatus Ecclesiastico, cui Pontifex & legatus per reservationes præjudicare solent

& possunt, quia ut supra notavimus, jus patronatus Ecclesiasticum tantum favorem in jure non habet. *cap. cum dilectus 28. hoc. tit. Barb. de officio Episcopi. alleg. 57. n. 26.*

Quarta demum differentia est ratione temporis, quia patronus Ecclesiasticus intra 6. menses, Laicus autem intra intra 4. presentare debet, alias jus providendi Ecclesiae ad Episcopum, sive eum, qui jus instituendi habet, liberè devolvetur. *c. unico. §. finali hoc tit. in 6.* Ratio fortassis hujus differentiae est, cum patronus Ecclesiasticus in eo gravetur, quod unum tantum presentare possit ad beneficium, in eo saltem relevetur, ut plus temporis habeat ad inquirendum de Clerico aliquo digno & habili.

7. Si jus patronatus à Laico fuerit donatum Ecclesiae vel monasterio, efficietur prorsus Ecclesiasticum, & tempus presentandi 6. mensium erit *d. c. unico hoc tit. in 6.* unde ista est specialis exceptio à generalibus regulis, quod *subrogatum sapiat naturam ejus, in cujus locum subrogatur, & qui in jus alterius succedit, ejus jure uti debeat. juxta regulam 46. juris in 6.* cujus specialis exceptionis ratio dari potest, quod favor juris patronatus laicalis consideratione foundationis introductus cesset in Ecclesia, utpote quæ idem jus patronatus non ex foundatione, sed donatione acquisivit.

Quid autem, si ex pluribus patronis unus tantum suum jus donaverit Ecclesiae, & ita jus patronatus incipiat esse mixtum, scilicet partim Eccle-

Eccle-
tiam
men-
mo-
mag-
aute
Laic-
causa
patro-
dive-
varia
Nota
ab in-
eund-
endu-
per p-
ambo-
juris
tantu-
ter, q-
fertur
tinuit
& in
Ca-
currit
pedite
quam
circu-
tia ali-
sputa-
nefici

Ecclesiasticum, partim laicale. R. tali casu etiam laicis patronis competiturum tempus 6. mensium, eo quòd in una eademq; re, quæ commodè dividi non potest servanda sit paritas, & magis dignū trahat ad se minus dignū, in odiosis autem patronus Ecclesiasticus non trahit ad se Laicum, qui non debet suo jure sine culpa aut causa privari. unde si ejusdem Ecclesiæ duo sint patroni, unus Ecclesiasticus, alter sæcularis, utq; diversos præsentarint, licebit patrono sæculari variare & per accumulationem aliū præsentare. Notanter dico, si diversos præsentarint, nam si ab initio uterque patronus præsentaverit unum eundemque, hic præsentatus necessariò instituendus erit, licet Laicus velit deinde alium insuper præsentare, quia cum jam semel obtinuerit amborum Patronorum & sic majora vota, plus juris habet ad beneficium, quàm ille, qui ab uno tantum patrono præsentatus est. sicut generaliter, quando plures patroni præsentant, ille præfertur, qui plurimum patronorum calculum obtinuit. videatur Panor. *in c. cum autem 24. n. 4.*

Et in c. cum propter 27. in fine hoc tit.

Cæterum tempus ad præsentandum non 8 currit patrono ignorantì vel aliàs legitimè impedito, imò in dubio potius ignorantia patroni, quàm scientia præsumitur, nisi concurrentes circumstantiæ, ut vicinitas loci, patroni præsentia aliud suadeant. Ad evitandam omnem disputationem usu apud nos receptum est, ut de beneficio vacante patronus certioretur, & ad præ-

sentandum per Episcopum moneatur. si patroni inter se discordes fuerint, & de ipso jure patronatus inter se litigent, currit eis tempus, & nisi aliquis ex eis intra legitimum tempus presentarit, revolutio fiet ad Episcopum, salvo tamen jure illius, qui evicerit, ut proximam vacatione liberè presentare possit. quod si unus ex litigantibus in possessione presentandi fuerit, & alter de proprietate contendat, possessor presentabit etiam pendente lite proprietatis, nec removebitur presentatus, licet de proprietate contendens victoriam in judicio obtinuerit, quia pendente lite non debet aliquis privari commodo suæ possessionis. *c. 2. ut lite pendente nihil innovetur.* tum quia in presentando solum attenditur possessio juris patronatus. *cap. cum Ecclesia. de causa possessionis & proprietatis. & c. ex litteris c. consultationibus hoc tit.* & hanc sententiam, quod etiam lite pendente presentatio possidentis admittenda sit, docent Joan. & alij de quibus attestatur Gl. *in d. c. ex litteris.* & in specie Innoc. *in eodem cap. ex litteris in v. suborta.* Non obstat, quod evincenti in petitorio fructus restitui debeant. *L. certum 22. C. de rei vind.* nam imprimis hæc regula fallit in illis fructibus, qui ex sua natura sunt tales, ut salvo usu possessionis (qui per litem auferri non debet) restitui nequeunt: ut ecce pendente lite super matrimonio potest maritus eo uti. *cap. 1. & 2. ut lite pend.* quomodo hi fructus restituentur? Deinde rectè etiam respondet Joan. Hon. *h. tit. n. 58.*

cum

*cum Rippa in cap. cum Ecclesia. n. 93. in fine de
 omni. poss. & prop. quod circa fructum juris pa-
 tronatus deficiat ratio æquitatis, ex qua restitui
 debeat, cum jus patron. non producat alios
 fructus, quos possessor lucretur. Adde, si præ-
 sentatio lite pendente est valida & admittenda ex
 sententia Innoc. Joan. Hon. dd. ll. Joan. And.
 in cap. quoniam sub. n. 7. h. tit. ergo acquiritur
 jus præsentato ad petendam & obtinendam in-
 stitutionem, eamque omninò suadet æquitatis
 ratio, cum diuturnior vacatio Ecclesijs præfer-
 tim parochialibus dispendiosa sit. c. quam sit 6.
 de elect. in 6. cap. 36. de preb. in 6. nullumque
 fit vero patrono præjudicium impostero. cap.
 consultationibus. h. t. acquiritur autem possessio
 per unum actum præsentationis cum bona fide
 & secura institutione. Joan. Hon. d. l. n. 59.*

De alijs Divisionibus Juris Patro- natus.

Secunda divisio juris patronatus est quòd a 6
 aliud sit *hereditarium*, & aliud *familiare* sive
gentilitium. *Hereditarium* dicitur, quod transit
 ad quoscunque heredes etiam extraneos, *genti-
 litium* verò, in quo tantum succedunt illi, qui
 sunt de sanguine & familia fundatoris. Res
 tota ex prima constitutione juris patronatus de-
 pendet: est enim in potestate fundatoris, an ve-
 lit omninò remittere jus patronatus, vel sibi
 tantum aut familiæ suæ vel etiam alijs heredibus
 reservare. In dubio autem, quando non satis

constat de mente fundatoris, omne jus patronatus censetur hereditarium, neque tantum ad filios vel consanguineos patroni, sed alios etiam hæredes extraneos devolvetur, nisi in fundatione aut per consuetudinem vel præscriptionem aliud introductum sit. Licet verò, ut jam dictum, in dubio jus patronatus præsumatur hereditarium, eliditur tamen hæc præsumptio, & censetur potius gentilitium, si in constitutione juris patronatus semper fuerit habita mentio familiæ & descendantium, nunquam verò hereditariæ qualitatis, quamvis expressè hæredes extranei exclusi non sint. *Barb. juris Ecclesiastici universi dicto lib. 3. c. 12. n. 20. § 23.* ubi etiam notat, quòd ad probandum jus patronatus gentilitium leviores probationes sufficiant. videtur addi posse ratio, quòd qualitas gentilitia magis sit pro libertate Ecclesiæ, cum facilius extinguatur familia quàm hereditas.

Præterea de istis heredibus & successoribus in jure patronatus notandum est, quòd eorum successio non fiat in *capita* sed in *stirpes*, ita ut si ex pluribus patronis unus mortuus fuerit, relictis e. g. tribus heredibus, si tres heredes unum tantum votum in præsentando habeant, adeòq; inter se convenire debeant, ut in unum Clericum præsentandum conspirent, vel ut alternis vicibus singuli eorum præsentent. *Clem. 2. hoc t.*

10. Tertia divisio est, quòd jus patronatus aliud sit *activum*, aliud *passivum*. *Activum* est, ex quo patronus potest præsentare ad beneficium. *Passivum*

scilicet verò, per quod certi de aliqua familia (si idonei adsint) exclusis extraneis debent ad beneficium presentari & admitti *Barb. d. loc. n. 25.*

Quarta demum divisio est in *ius patronatus* personale & reale. *Personale* dicitur, quod cohæret personæ fundatoris, vel hæredis ejus, ubi-
cunque locorum is existat: *Reale* verò, quod cohæret loco scilicet castro, prædio & similibus bonis, idque transit non tantum ad heredem fundatoris, sed etiam ad quemcunque possessorem talis boni. De quo reali jure patronatus in sequentibus sæpius mentio fiet.

Quibus Modis acquiratur & amittatur Jus Patronatus?

TRes sunt causæ, ex quibus originaliter *ius* patronatus descendit, nimirum Ecclesiæ
FUNDATIO, CONSTRUCTIO & DOTATIO.
Reliqui verò patronatus omnes & facultates si-
ve privilegia quæcunque nominandi vel præ-
sentandi Clericos per Concilium Trid. penitus
abrogantur, exceptis tamen illis privilegijs, quæ
magnis Principibus vel in favorem studiorum
generalium & universitatum concessa sunt. In-
super in eodem Concilio requiritur, ut is, qui
jus patronatus præten- dit, ejus titulum scilicet
foundationem aut dotationem per authentica do-
cumenta probare debeat, nisi possit tanti tem-
poris probare possessionem, quæ hominum me-
moriæ excedat. Imò si prætendentes jus pa-
tronatus sint personæ potentes, in quibus id jus
ple-

plerumque ex usurpatione & injusta occupatione quæsitum præsumitur, exactior probatio ad ostendendum verum titulum requiritur, nec immemorialitas temporis eis aliter suffragatur, quam si præter reliqua ad eandem immemorialitatem probandam necessaria, præsentationes per 50. annos continuatas, quæ omnes sortitæ sunt effectum, authenticis scripturis demonstrare valeant. videatur textus Concil. Trid. *ses. 14. de reformatione c. 12.* & *ses. 25. de reformat. c. 9.*

- 13 Quærent autem hoc loco Doctores, an copulativè requiratur, ut unus idemque Ecclesiam & fundaverit (id est, fundum dederit) & construxerit & dotaverit? Ratio dubitandi est, quia in *dicto c. 12.* Trid. dicitur: neminem posse obtinere jus patronatus, nisi qui Ecclesiam fundaverit & construxerit. Nihilominus probabilius & magis communiter receptum est, fundationem, constructionem & dotationem non copulativè sed disjunctivè requiri, adeoque dari jus patronatus etiam illi, qui tantum fundaverit, vel tantum construxerit, aut tantum dotaverit. Ita enim in *c. 3. hoc tit.* solius fundatoris: & in *c. nobis. 25.* tantum constructoris mentio fit. ac idem Concilium Tridentinum *dicto c. 9.* non copulativè loquitur, ex quo posteriori Concilij textu *illud caput 12.* rectè declarari potest. *Barb. in eod. c. 12. n. 16.* *Abb. in c. ad audientiam. n. 10.* & *11. de Eccles. adif. Host. in summa h. tit. n. 2.* *Rota p. 1. decis. 598.* & *p. 4. decis. 565. n. 2.* quare si alius fundaverit,

rit,

rit, alius dotaverit, alius construxerit, tres ejusdem Ecclesiæ diversi patroni erunt, & nisi inter se ultrò convenire velint, ut alternis vicibus unus tantum semper ex illis præsentet, omnes tres ad præsentandum admitti debent, & si diversos præsentent, prævalebit is, qui majora vota habuerit, vel si paria sint, quem Episcopus elegerit. Item qui in Ecclesia Altare vel Capellaniam erexerit, ipsam Ecclesiam (ejusque nomine Rectorem vel Prælatum) habere debet pro com-
patrona, tanquam quæ fundum erigendo altari dederit, nisi consuetudine vel præscriptione aliud introductum sit. *Pan. in c. 3. de Eccles. adif.* præter ea notabile est, quod docet idem *Panor. in c. 1. h. tit. n. 6.* si plures ad fundi col-
lationem vel ædificationem aut dotationem concurrant, ita ut singuli suas portiones sive æ-
quales, sive inæquales, conferant, omnes isti patroni futuri sint.

Porrò non tantum ex primâ constructione¹⁴ vel dotatione Ecclesiæ acquiritur jus patronatus, sed etiam si Ecclesia collapsa reparatur, vel si post primam dotem constitutam novi fundi vel pecunia adjiciatur. Verùm hoc non indifferenter de quavis nova reparatione vel dotatione accipiendum est, sed de ea, quæ Ecclesiam quasi *ad non esse* redactam rursus *ad esse* produxit, ut si prius tota vel majori parte collapsa sit, ut reparata novâ consecratione indigeat, vel si prior dos injuriâ belli aut quacunque ex causâ interierit. Cæterum autem, qui Ecclesiam tantum à ruina
præ-

præservat, vel in modica sui parte reparat, aut etiam extante primâ doce novas divitias adjicit, talis pius benefactor tantum, non verò patronus dicitur. Patronus enim propriè dicitur quasi pater Ecclesiæ, à quo habet, ut sit Ecclesia, sicut in jure civili patronus dicitur, qui servum antea quasi pro non homine habitum liberum & alijs hominibus in iure parum fecit. *Garcias de beneficijs par. 5. cap. 9. n. 50.*

Hactenus de prima & originali constitutione juris patronatus locuti sumus, quòd id ex tribus tantum enumeratis causis nascatur. At verò, ubi jam semel per unum ex fundatione, dotatione aut constructione constitutum est, ad alium deinceps varijs modis transferri potest, non tantum per successionem hereditariam, de qua in præcedentibus dictum, sed etiam per contractum & actus inter vivos. Circa quam proinde juris patronatus translationem.

15 *Not. 1.* Quòd patronus Laicus liberè jus suum Ecclesiæ vel Monasterio donare possit, etiam irrequisito consensu Episcopi. *cap. unico hoc tit. in 6.* per quod corrigitur *c. nullus 17. extra eodem tit.* ubi prohibetur, ne Laicus aliquid Ecclesiastici juris irrequisito Episcopo præsumat Monasterijs donare. Quòd verò ulterius in dicto *cap. unico* additur, per talem donationem juri Episcopi, qui eidem assensum non præbuit, non derogari, intelligendum est juxta *cap. pastoralis 7. de donationibus.* ubi deciditur, si Episcopus cum consensu patroni viris religiosi aliquam

quam Ecclesiam simpliciter concedat, per talem concessionem non tantum jus Patronatus, sed etiam, quidquid prius Episcopus de fructibus illius Ecclesiae percipere potuit, transferri.

Not. II. Quod Laicus alteri Laico jus patronatus sine consensu Episcopi vel ejusdem vicarij ad hoc speciale mandatum habentis donare non possit, ut ex decisionibus Rotae Romanae & alijs Doctoribus tradit Barb. *saepè cit. c. 12. n. 246.* nisi alter Laicus fuerit compatronus: tunc enim, sicut ad evitandam discordiam praesentationis valet inter plures patronos compositio, ut unus tantum alternis vicibus praesentet. *Clem. 2. hoc tit.* ita ex eadem ratione valere debet, si unus ex patronis in favorem alterius suo juri planè renuntiare velit. *Piassec. in praxi Episc. p. 2. c. 5. n. 9. Zerola p. 1. v. jus patronatus §. 2.*

Not. III. Quod Ecclesia vel Monasterium obtinens jus patronatus non possit alteri Ecclesiae, minus Laico illud jus donare sine ordinarijs solemnitatibus ad alienationem rei immobilis Ecclesiasticae requisitis, quia jura ista incorporalia rebus immobilibus accenseri *in tit. de rebus Ecclesiae non alienandis.* demonstratur.

Not. IV. Jus patronatus, quamvis Laicis competat, nihilominus esse spirituale, aut spirituali annexum & tantum personam Laici ex privilegio Pontificis ad id esse habitatam, adeoque sine vitio simoniae vendi aut pro re aliqua temporali permutari non posse. *cap. de jure 16. h. e.*

hoc tit. quòd si aliquis de facto jus patronatus vendere, aut alio contractu improbato in alium transferre præsumat, præter excommunicationem à Jūdice Ecclesiastico infligendam jus patronatus ipso facto amittet, & Ecclesia deinceps libera erit. *Trident. dictâ ses. 25. de refor. cap. 9.* pretium quoque neque venditori, qui jus patronatus vendere non potuit, neque emptori, qui in mala fide fuit, simoniacè emendo, sed potiùs Ecclesiæ, quæ per talem venditionem injuriam passa est, applicandum erit. *Pandor. in dicto c. 16. hoc tit. n. 3.*

Not. V. Licet jus patronatus tanquam spirituale per se vendi nequeat, si tamen reale sit & annexum certis bonis, vel etiam certæ hereditati rectè accessoriè cum ipsis bonis aut hereditate vendi poterit, dummodò in venditione de jure patronatus specialis conventio & propter id augmentum pretij non interveniat. *textus & interpretes in cap. ex litteris 7. & c. cum saculum 13. hoc tit. Suar. de simonia c. 28. n. 13. Bonac. de simon. q. 4. §. 11. n. 5.* ut autem jus patronatus censeatur reale, debet vel ex prima fundatione vel succedente consuetudine aut præscriptione ita esse introductum, ut semper possessoribus talium bonorum præsentatio competat, aliàs personale censebitur.

Not. VI. Etiam per contractum feudalem & Emphiteuticum cum universitate bonorum vel certis bonis transferri jus patronatus, ita ut ille, cui bona jus patronatus annexum habentia in

in feudum vel Emphiteusim data sunt, liberè
 præsentare valeat. Item si maritus hujusmodi
 bona in dotem acceperit, non uxor ejus, sed i-
 ple præsentationem exercebit, cum ad maritum
 dominium civile dotis, & jus percipiendi fru-
 ctus ex re dotali pertineat. *Menoch. Con. 66.*
n. 27. Mantio decis. 140. n. 2. § 13. Barb. sa-
pè dicto c. 12. n. 223.

Verùm quid de conductore talium bono- 16
 rum dicendum sit, multum dissentiunt Docto-
 res propter textum ambiguum *in c. ex litteris 7.*
hoc tit. ubi quidem dicitur, jus patronatus tran-
 sfire in illum, qui bona *ad firmam* tenet, sed non
 satis explicatur, qualis contractus per ista verba
 denotetur. Quidam enim de locatione, quidam
 de contractu emphyteutico accipiunt. Omnium
 probabilior videtur sententia Panor. *in eodem*
c. 7. n. 5. § Bartoli in l. 1. Cod. de jure
Emphyteusos n. 8. Menoch. Consil. 90. esse di-
 stinctionem faciendam inter locationem ad lon-
 gum tempus v. g. 10, annorum, & inter loca-
 tionem quæ fit ad brevius tempus: in locatione
 ad tempus longum dicendum est, jus patronatus
 transire in conductorem, non autem in locatio-
 ne ad tempus modicum; tum quia conductor
 ad longum tempus habetur pro possessore. *L. 1.*
§. 3. ff. de superficiesibus. & fructus regulariter
 omnes, qui specialiter excepti non sunt, perci-
 pere potest, quod secus est in conductore modi-
 ci temporis, in quem non transit possessio, & qui
 non omnes omnino, sed ordinarios tantum fru-
 ctus

ctus percipiendi jus habet: tum etiam quòd illa verba *ad firmam*, sint termini linguæ Anglicanæ, ex quibus locatio ad tempus longum intelligitur, ut notat Bart. *dicto loco*, & colligitur ex *eodem c. 7. § ex c. 2. de locato.* item *ex c. querelam. Ne Prælati vices suas &c.* quæ Capitula Anglis scripta sunt, ut ex eorum inscriptione patet.

Not. VII. Quòd Creditor, cui castrum aut bonum aliquod, habens annexum jus patronatus oppignoratam est, non possit uti illo jure patronatus. prout satis apertè deciditur *in c. cum Bertholdus 18. de sententia & re judicata.* Ratio redditur à Panor. *in dicto c. 7. hoc tit. n. 5.* & Glossâ *in eodem c. 18. in fine.* Quòd creditor fructus pignoris aliter percipere non possit, quàm si velit debitori restituere, vel in sortem imputare, atqui, si præsentaret Clericum, isque institueretur, perciperet fructum, quem nec debitori restituere, nec in sortem imputare valeret.

17 Not. ultimò. Quòd publicatis & confiscatis bonis patroni propter delictum ejus, etiam jus patronatus ad fiscum referatur, ex generali regula, quod cum universitate bonorum etiam transeat jus patronatus, sed hoc, si jus patronatus reale sit, si verò sit personale, extinguetur, & Ecclesia libera erit: si gentilitium, devolutio fiet ad alios consanguineos, quibus delinquens in jure quæsito per suum factum præjudicare non potuit. juxta regulam, quòd factum cuique suum, non alteri nocere debeat. *Barb. dicto loco n. 238.*

Zoe.

DE JURE PATRONATUS. 99

Zoesius eodem tit. n. 26. argumento etiam possunt esse, quæ de fideicommissio familiae non confiscando docet Fachin. l. 4. *controv. cap. 50.* & de feudo *lib. 7. c. 20.*

Amittitur jus patronatus. I. Si Ecclesia totaliter destruat, vel etiam dos & redditus penitus deficient. Neque reviviscet, licet Ecclesia rursus ædificetur, vel dotetur, nisi prior patronus ad reedificandum vel dotandum concurrerit. II. Si patiatur patronus ex Ecclesia patronata fieri collegiatam aut Monasterium, ex tunc enim cessabit presentatio, & succedet electio. sine consensu autem patroni status Ecclesie in ejus præjudicium mutari non potest. *Mager. de Advoc. cap. 10. n. 372. Butr. in cap. nobis. 25. hoc. tit. n. 26.* III. Deficientibus successoribus aut extincta familia patroni. IV. Per non usum amittitur jus patronatus, si duabus saltem vicibus patronus non præsentaverit: cum enim jus patronatus sit Ecclesie aliquo modo grave, & Episcoporum liberæ collationi præjudicans, contra verò libertas Ecclesie favorabilis, ideò per omissionem duarum præsentationum censetur patronus suo juri renunciâsse, sicut alias privilegia onerosa per non usum aut usum contrarium facile amittuntur. *Barb. dicto loco n. 227.* V. Si patronus beneficiatum vel quemcunque Clericum Ecclesie patronatæ sine casu necessitatis defensionis occiderit aut mutilarit. *cap. in quibusdam S. sacri. Et. ad aures de penis.* VI. Si patronus fiat hereticus, apostata vel schismaticus,

ticus, ut notatur in cap. finali, de hereticis. VII. Si patronus se ingesserit in perceptione fructuum beneficij, eos vel in proprios usus convertendo, vel saltem impediendo, ne ad beneficium, aut eum, ad quem de jure spectant, perveniant. *Tridentinum sess. 22. de refor. cap. 12.*

VIII. Denique ex eodem Concilio Tridentino *ses. 25. de refor. cap. 9.* statutum est, ut qui jus patronatus sibi competens contra Canonicas sanctiones per venditionem vel alium titulum & modum prohibitum in alium transferre praesumpserit, ipso facto eodem privatus existat.

19 Utrum autem Episcopus valeat jus patronatus extinctum de novo alicui laico donare? videatur Riccius in praxi aurea p. 3. ref. 483. ubi negativè responder. quia certis tantum modis constituitur jus patron. & Episcopus non potest Ecclesijs novum onus imponere.

Non videtur tamen negandum, quin aliquando Laico praesertim minorenni, si v. g. ob non usum amiserit jus patronatus, possit Episcopus per restitutionem in integrum succurrere.

Sed & istud notabile est, quòd privatio juris patron. ex causa delicti, tunc effectum habeat, si sententia Judicis declaratoria secuta fuerit, tamen delictum notorium extiterit. *Mager. de advocatia. cap. 15. n. 875. Gail. 2. O. 51. n. 6. Grammat. decis. 15. n. 8.*

20 Demùm pro coronide breviter adnotandum est, quod licet, ut superius dictum, patrono incumbat onus defendendi Ecclesiam, & propterea

reâ etiam Advocatus Ecclesiæ nuncupetur *in cap. præterea, & cap. cum autem hoc tit.* in quibusdam tamen Europæ partibus, præsertim vero in Germania & Gallia receptum sit, ut quidam Advocati Ecclesiæ (germanicè *Bogt-herrn*) dicantur, qui patroni non sunt, neque ex hoc solo titulo Clericum ad Ecclesiam vacantem præsentare possunt, nisi aliunde, puta ex fundatione &c. id ipsis competat. Munus igitur istorum Advocatorum præcipuum est, Ecclesias contra violentas oppressiones defendere, curam & inspectionem habere, ne bona Ecclesiæ malè dissipentur, aut alienentur: & propterea etiam illis nonnunquam cum consensu Episcopi constituitur jus, aliquam partem de fructibus Ecclesiarum sive deinde in pecunia frumento vel avenâ percipiendi *d. c. præterea*. Advocatia & ea suprema competit Imperatori in suo Imperio respectu omnium Ecclesiarum tam majorum, quàm minorum. Item Principibus & Dominis territoriorum circa Ecclesias in suis territorijs sitas. Inferiores quoque Domini uti Comites, Barones & Nobiles hoc jus advocatiæ vel ex antiqua consuetudine, vel speciali contractu cum certis Ecclesijs autoritate superioris inito sibi vendicant.

Amittitur jus advocatiæ ijs fermè modis, quibus jus patronatus, & in specie (quod nostris temporibus persæpè contingit) si Advocatus eo jure abutatur ultra centum sibi constitutum usurpando bona, fructus aut jura Ecclesiæ, in

personas Ecclesiasticas dominando &c. cap. in quibusdam 12. de pœnis. cap. generali. de elect. in 6. junct. Constit. Frider. in tit. de pace tenend. & ejus viol. §. publici. latrones. vers. quicumque advocatiam. Gail. lib. 2. obs. 54. n. 6. De isto jure advocatiæ videri poterit insignis tractatus, quem edidit Martinus Magerus, ubi rem totam latissimè exponit. & cap. 14. & cap. 16. prolixius tractat qualiter ob non præstitam defensionem jus advocatiæ, & exigendi censum amittatur.

SECTIO II.

De Institutione, Collatione & Concursu.

SUMMARIA.

1. *Quis possit instituere Clericum in beneficio, & quid sit institutio.*
2. *Investitura alia est verbalis, alia realis.*
3. *Quam jurisdictionem habet S. Pontifex in collatione parochiarum, & quæ beneficia specialiter eidem reserventur.*
4. *Sede Apostolica vacante omnes Parochie per ordinarios conferri possunt.*
5. *Beneficia ad jus patronatus laicorum spectantia non reservantur.*
6. *In Germania menses Papales ex consuetudine non attenduntur.*
7. *Quam potestatem Legati de Latere & Cardinales habeant in collatione beneficiorum.*
8. *Qui*